

© Сторощук Б.Д., Дячук М.П., 2011

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м.Чернівці

ЙОЗЕФ АЛОЇЗ ШУМПЕТЕР І ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

100 років тому в 1909-1911 роках в Чернівцях розпочав свою професорську кар'єру молодий талановитий австрійський вчений Йозеф Алоїз Шумпетер, котрий заслужив світову славу, залишив помітний слід в соціологічній науці, став одним з найвидатніших економістів ХХ ст.

Вагомою складовою багатой наукової спадщини Шумпетера є праці чернівецького періоду його життя, які розкривають джерела формування наукових поглядів та економічних теорій вченого.

Гордістю іноземних фондів університетської книгозбірні австрійського періоду є тогочасні видання робіт Й. Шумпетера, котрих не мають інші бібліотеки України, а в радянський період тільки окремі з них зберігались у московських спецсхових.

Шлях до світового визнання Шумпетера був непростим, з перших кроків наукового життя йому доводилося відстоювати свої погляди серед представників історично складної тогочасної консервативної економічної школи.

Надзвичайна широта поглядів ученого з самого початку формувалася завдяки вихованню і різносторонній освіті у престижному Терезіанському ліцеї та у Віденському університеті протягом 1901-1906 рр. на факультеті права і політичних наук, де викладались елітні курси з питань юриспруденції, економіки, статистики. Тут, потрапивши в столичне інтелектуальне середовище, він разом з у майбутньому відомими соціалістами Р. Гільфердінгом, О. Бауером вчився в таких видатних представників австрійської та німецької економічної школи, як Ф. Візер, С. Філіпович, С. Бем-Баверк, Л. Мізес.

Будучи студентом Віденського університету, Шумпетер самостійно вивчив математику і праці економістів-математиків від О. Курно до К. Вікселя. І хоча тогочасна австрійська школа принципово заперечувала можливість і доцільність використання математики в економічному аналізі, Й. Шумпетер уперше серед учених в економічних дослідженнях використав математичні методи, і в рік захисту дисертації на звання доктора права (1906) в австрійському виданні "Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung" (Bd. 15) опублікував статтю "Über die mathematische Methode der theoretischen Konomie" ("Про математичний метод у теоретичній економії") [21]. (Рис. 1)

Правильність висновку Шумпетера про

перспективність математичної економії підтвердиться життям, коли завдяки зусиллям вченого і його однодумців у 30-х роках ХХ ст. на основі поєднання економічної теорії, статистики і математики буде засновано Міжнародну економетричну спілку.

У наукових уподобаннях молодого юриста Шумпетера переважає інтерес до економічної теорії, і в 1908 р. у Лейпцигу виходить його перша велика теоретична праця "Das Wesen und der Hauptinhalt der theoretischen Nationalökonomie" ("Суть і головний зміст теоретичної політекономії") [24], в якій 25-річний автор на 626-ти сторінках дослідив походження, функціонування і занепад післямарксівської політекономії, познайомив наукову громадськість з теоретичними досягненнями школи маржиналістів тощо. Ця робота Шумпетера завдяки зусиллям його вчителя і покровителя Бем-Баверка була зарахована як друга дисертація (Habilitationsschrift). (Рис. 2)

І хоча книга була зустрінута досить прохолодно і скептично німецькими й австрійськими економістами, однак завдяки клопотанням того ж Бем-Баверка в 1909 році послужила підставою початку викладацько-наукової кар'єри молодого вченого у Чернівецькому імператорському і королівському імені Франца Йосифа університеті, де ще з моменту заснування у 1875 р. викладалася політекономія.

Тут на посаді позаштатного професора політичної економії факультету держави і права Й.А. Шумпетер працював до 1911 року.

За ці два неповні навчальні роки він, як єдиний викладач економіки, читав лекції з усього кола

ÜBER DIE MATHEMATISCHE METHODE DER THEORETISCHEN ÖKONOMIE.

VON

JOSEF SCHUMPETER.

1. Im Vorworte zur ersten Auflage seiner *Principles of Science* macht Jevons folgende Bemerkung: „Yet few will deny, that the methods of reasoning ought to be studied, especially by those, who endeavour to introduce scientific order into less successful and methodical branches of knowledge.“ Für kein Gebiet des Wissens gilt das vielleicht so sehr, als für das der theoretischen Ökonomie. In der Tat sehen wir, daß methodologische Fragen in der wissenschaftlichen ökonomischen Diskussion eine sehr große Rolle spielen. Nachdem die Grundsteine unserer Disziplin gelegt, ihre Hauptprobleme gestellt, ihre Begriffe eine zeitlang bearbeitet worden waren, mußte die Frage nach der Art des weiteren Vorgehens eine überragende Bedeutung gewinnen. Die dabei zutage tretenden Gegensätze sind — und waren noch viel mehr — bekanntlich sehr heftige; als die feindlichen Pole pflegt man die historische und die exakte Richtung zu bezeichnen. Aber auch innerhalb dieser beiden Lager kann man mehr oder minder bedeutende Differenzen wahrnehmen. Für die exakte Theorie nun ist eine der interessantesten methodologischen Fragen die, ob die Anwendung mathematischer Denkformen hier möglich und wünschenswert, weiters, ob sie nötig sei. Diese Frage, die im folgenden kurz erörtert werden soll, ist wichtig. Wäre sie zu bejahen, so müßte man jeden Augenblick gewärtigen, auf Probleme zu stoßen, die nur mit dieser Methode zu lösen sein könnten; wenigstens spricht dafür die Analogie der bereits mathematischen Disziplinen.

Es liegt nahe, daß die wenigen Vertreter der mathematischen Ökonomie ihren Standpunkt auch prinzipiell entwickeln. Hauptsächlich haben das Cournot, Jevons und Walras in den Einleitungen zu ihren Werken, Edgeworth und Pareto¹⁾ auch in besonderen Artikeln getan. An diese berufeneren Instanzen sei der Leser hier ein- für allemal gewiesen. Die

¹⁾ Edgeworth: Presidential Address to the Sect. F., Brit. Association 59th meeting, dann Art. Math. Method in Palgraves Dictionary.

Pareto: Art. Mathem. Nationalökonomie in Bd. I, Heft 7 der math. Enzyklopädie.

Рис. 1. Перша сторінка статті Шумпетера "Über die mathematische Methode der theoretischen ökonomie" (з архівів Наукової бібліотеки ЧНУ імені Юрія Федьковича)

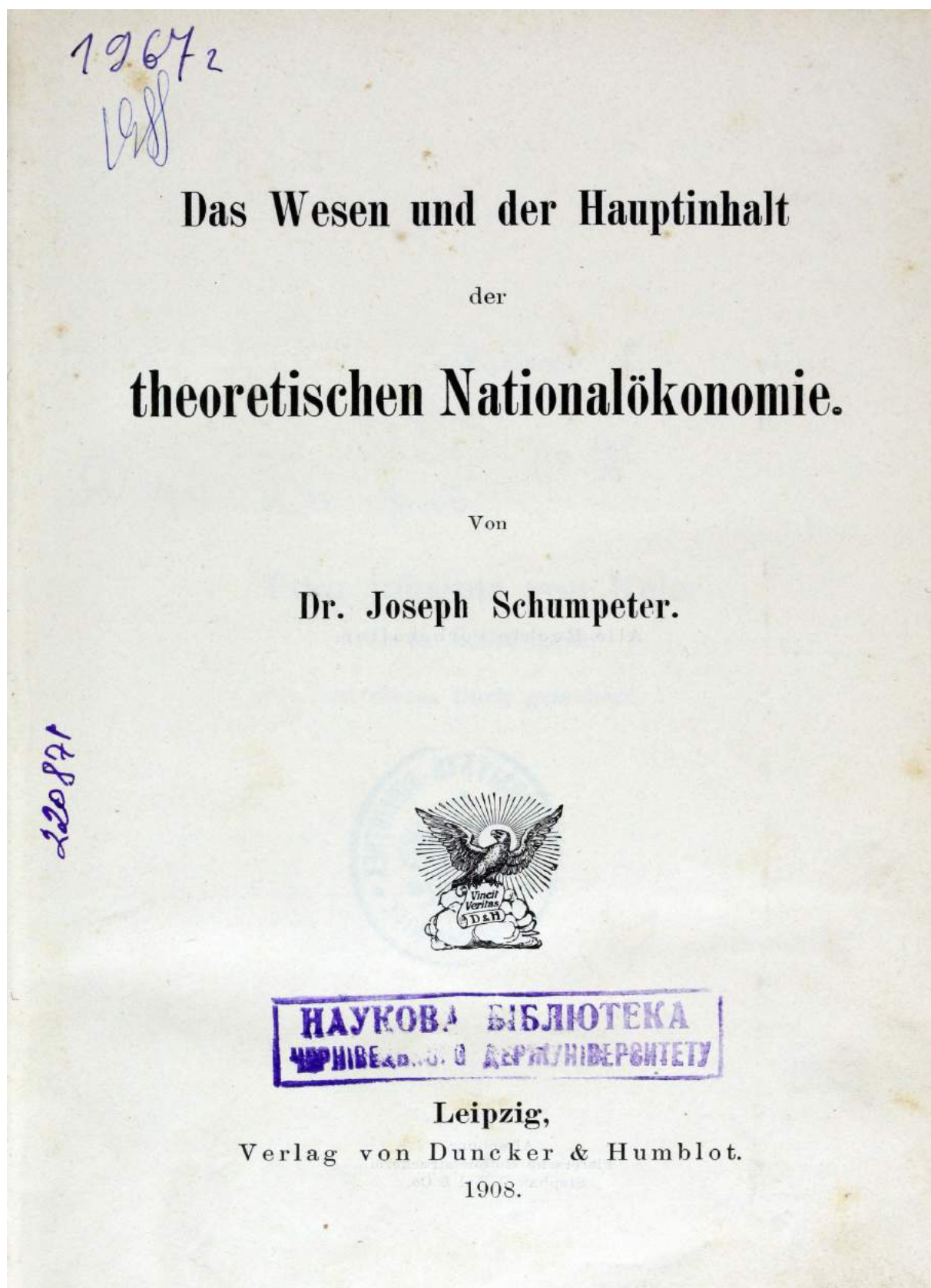

Рис. 2. Праця Шумпетера "Das Wesen und der Hauptinhalt der theoretischen Nationalökonomie" (з архівів Наукової бібліотеки ЧНУ імені Юрія Федьковича)

економічних і суміжних соціологічних, політичних і юридичних питань, про що свідчить перелік курсів і семінарів, які викликали великий інтерес з боку студентів: "Австрійське фінансове право", "Аналіз Бем-Баверком економічних процесів", "Вправи з аналізу газетних повідомлень на економічні теми, особливо про процеси на ринку грошей", "Гроші, кредит і банки", "Народноекономічна політика", "Національна економія", "Про соціальне страхування з особливим зваженням на його зв'язок з торгівлею і фінансовою політикою", "Семінар з національної економії та фінансової науки", "Фінансова наука", "Фінансове право".

Працюючи в Чернівецькому університеті, Й. Шумпетер протягом 1910-1911 рр. написав свою другу велику працю - "Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung" ("Теорія економічного розвитку") [18], опубліковану в Лейпцигу у 1912 році, коли вчений вже викладав у Граці. Саме це фундаментальне видання, яке також зберігається в іноземних фондах наукової бібліотеки, принесло 29-річному автору світову славу і визнання в галузі економічної теорії. (Рис. 3)

У цій праці Шумпетер першим з економістів спробував дати цілісну уяву про механізм функціонування та пояснити суть динаміки розвитку капіталістичної економіки. На противагу статичній (стаціонарній) економіці він намагався створити модель економіки, що розвивається. Як один із основних фундаторів концепції "підприємництво і нововведення", Шумпетер розглядає підприємця як новатора, що створює нові виробничі ситуації шляхом виробництва нового товару, використання у виробництві нової техніки або нового застосування наявних засобів виробництва, освоєння нових ринків збуту, відкриття нових джерел сировини, використання нової економічної організації виробництва. За Шумпетером підприємець - це лідер, головний суб'єкт економічної системи, рушійна сила науково-технічного розвитку.

Є в університетській бібліотеці і друге, значно допрацьоване автором, уже професором Боннського університету, видання цієї ж праці, а саме: "Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung: Eine Untersuchung über Unternehmergewinn, Kapital, Kredit, Zins und den Konjunkturzyklus" ("Теорія економічного розвитку: дослідження підприємницького прибутку, капіталу, процента та циклу кон'юнктури") [19], яке в 1934 р. перекладено англійською мовою, а загалом в 30-40-ві роки ХХ ст. також французькою, італійською, іспанською та японською мовами.

У написаній в Чернівцях "Теорії економічного розвитку" вперше сформульовані ідеї "утворюючої руйнації", "створення нових комбінацій" та інші, які пізніше Шумпетер

розвинув у наступних своїх працях, що стали віхами в його творчій біографії.

Запропоновану в "Теорії..." динамічну модель ечениї едосконалив у виданій в Нью-Йорку праці "Економічні цикли" (1939) [8], яка містить теорію циклічних коливань, аналіз циклічного розвитку економіки - однієї з найважливіших характеристик ринкової економіки, пов'язуючи циклічність з новаторською діяльністю, а стимулом для новаторства називає підприємницький прибуток.

Шумпетер по праву вважається фундатором інноваційної теорії економічного розвитку на основі інвестицій, спрямованих у різні галузі економіки.

Викладені в уже вказаних працях думки вченого, його наукові концепції стали основою для розуміння основної гhfws Шумпетера "Капіталізм, соціалізм і демократія" (1942) [9], в якій зроблено широке узагальнення щодо історичної долі капіталізму, його сучасного стану і викладено ідею трансформації в перспективі в нову форму - соціалізм.

Й.А. Шумпетер одним із перших дослідив проблему методології і періодизації економічного аналізу у своїй найбільшій за обсягом видрукуваній уже після смерті вченого "Історії економічного аналізу" (1954) [13], яка і сьогодні залишається актуальною. Оволодівши ще під час навчання в Терезіанумі латинською, грецькою, італійською, англійською і французькою мовами, він на основі оригіналів розкрив історію економічної думки з часів Стародавньої Греції пf Риму до середини ХХ ст. А передували виданню "Історії економічного аналізу" написані вченим в його ранній період життя роботи "Економічний метод і доктрина: Історичний нарис" (1914) і, звичайно, "Теорія економічного розвитку".

Наукові дослідження Й. Шумпетера відображені, крім фундаментальних праць, у виданні понад 200 статей, навіть ранні з яких заслуговують великої уваги.

Зокрема, в іноземних фондах Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету в 27-ми томах зберігається тогочасне видання "Zeitschrift f?r Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung" (перший том датується 1892 роком), в числі видавців якого були Eugen v. B?hm-Bawerk (Є. Бом-Баверк), Eugen Philippovich (Є. Філіппович), Friedrich Freiherr v. Wieser (Ф. Візер). З цим виданням співпрацював і Шумпетер, поєднуючи роботу у виданні з викладацькою і науковою діяльністю в Чернівцях і Граці.

Тут, окрім багаточисленних рецензій, Й. Шумпетер публікує свої статті, у яких простежується вплив на шумпетерівську теорію економічного розвитку і високо оцінюються ідеї і погляди видатних економістів Джона Бейтса

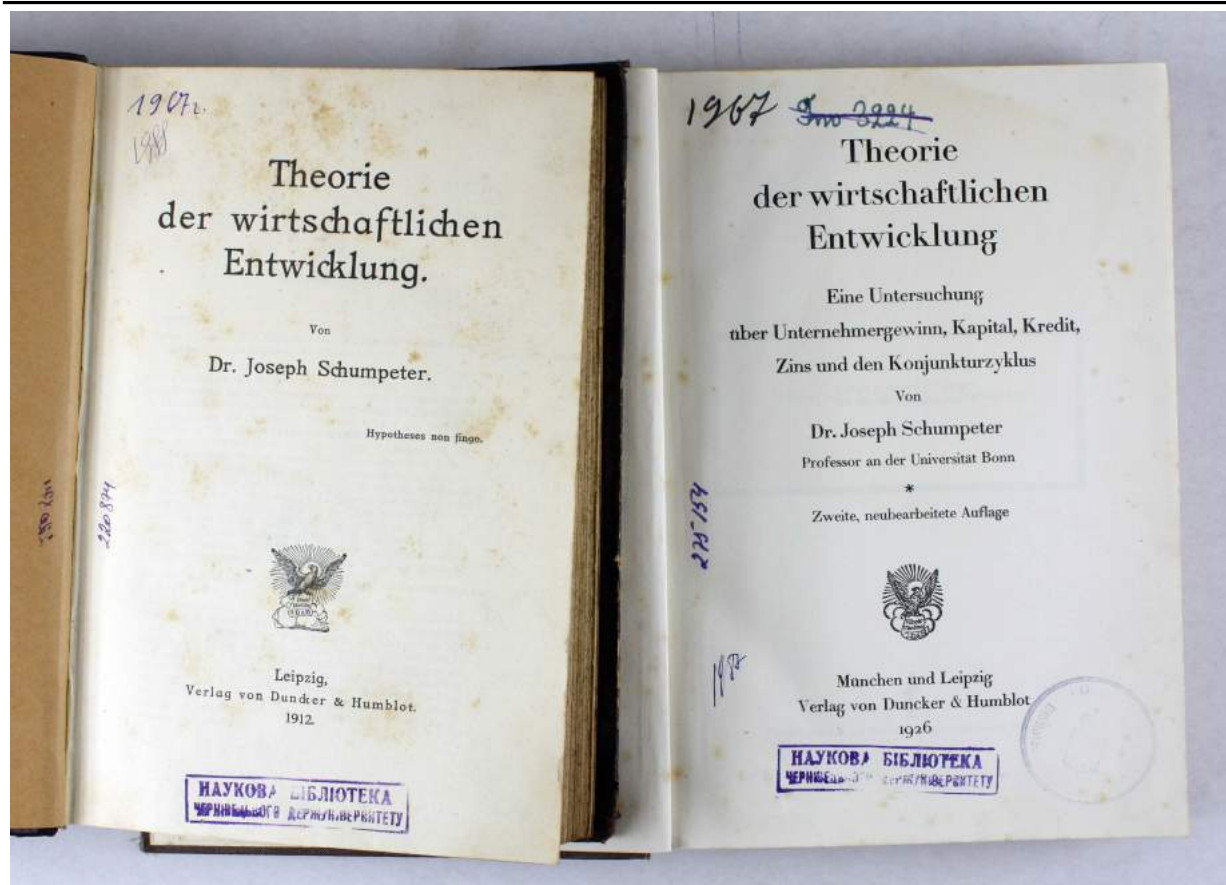

Рис. 3. Перше і друге видання праці Шумпетера "Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung" (з архівів Наукової бібліотеки ЧНУ імені Юрія Федьковича)

Кларка, Фрідріха Візера, Леона Вальраса та інших: "Professor Clarks Verteilungstheorie" ("Теорія розподілу професора Кларка") - 1906 р. [15], "Bemerkungen über das Zurechnungsproblem" ("Замітки про проблеми розподілу") - 1909 р. [7], "Über das Wesen der Wirtschaftskrisen" ("Про стан економічної кризи") - 1910 р. [20], "Marie Esprit Lyon Walras" ("Марі Еспрі Леон Вальрас") - 1910 р. [14], "Eine 'dynamische' Theorie des Kapitalzinsens. Eine Entgegnung" ("Динамічна теорія процентів капіталу. Заперечення") - 1913 р. [11], "Das wissenschaftliche Lebenswerk Eugen von Bohm-Bawerks" ("Науковий життєвий твір Євгена фон Бем-Баверка") - 1914 р. [26]. (Рис. 4)

Також у фонді зарубіжних видань НБ ЧНУ є 64-томне (за 1888-1930 pp.) видання "Archiv für Soziale Gesetzgebung und Statistik" (з 1904 р. 19 том нова назва - "Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik"), у якому починаючи з 1917 року (44 том) до 1930 року (64 том), Йозеф Шумпетер поряд з такими відомими в науковому середовищі постатями як Вернер Зомбарт (Werner Sombart), Макс Вебер (Max Weber), Альфред Вебер (Alfred Weber), Едгар Яфе (Edgar Jaffu), Еміль Ледерер (Emil Lederer), зазначений як один з видавців (упорядників). У вказаному виданні опубліковані

статті вченого, в тому числі його ранні праці: "Die Wellenbewegung des Wirtschaftslebens" 1913 [23], "Das Grundprinzip der Verteilungstheorie" 1916-1917 [12], "Das Bodenmonopol" 1917-1918 [10], "Das Sozialprodukt und die Rechenpfennige" 1917-1918 [16] та інші.

Не тільки австрійські та німецькі видавництва Відню, Лейпцигу, Мюнхена друкували ранні праці Шумпетера. Приміром, у 1910 р. У Чернівцях серед доповідей і статей чернівецького соціально-наукового товариства окремим виданням вийшла робота Й. Шумпетера "Wie studiert man Sozialwissenschaft" ("Як вивчати соціальну науку") [25], котра сьогодні, як частина національного надбання, зберігається у фондах відділу рідкісних та цінних книг бібліотеки. (рис. 5)

Серед наукових інтересів ученого чільне місце займали проблеми суспільного розвитку, концепції представників соціального напрямку в економічній науці і тому природно, що покидаючи в 1911 р. Чернівецький університет, Шумпетер прочитав знамениту лекцію "Vergangenheit und Zukunft der Sozialwissenschaften" ("Минуле і майбутнє соціальних наук") [22].

Безпосередньо перед Першою світовою війною було організовано обмін професорами, в

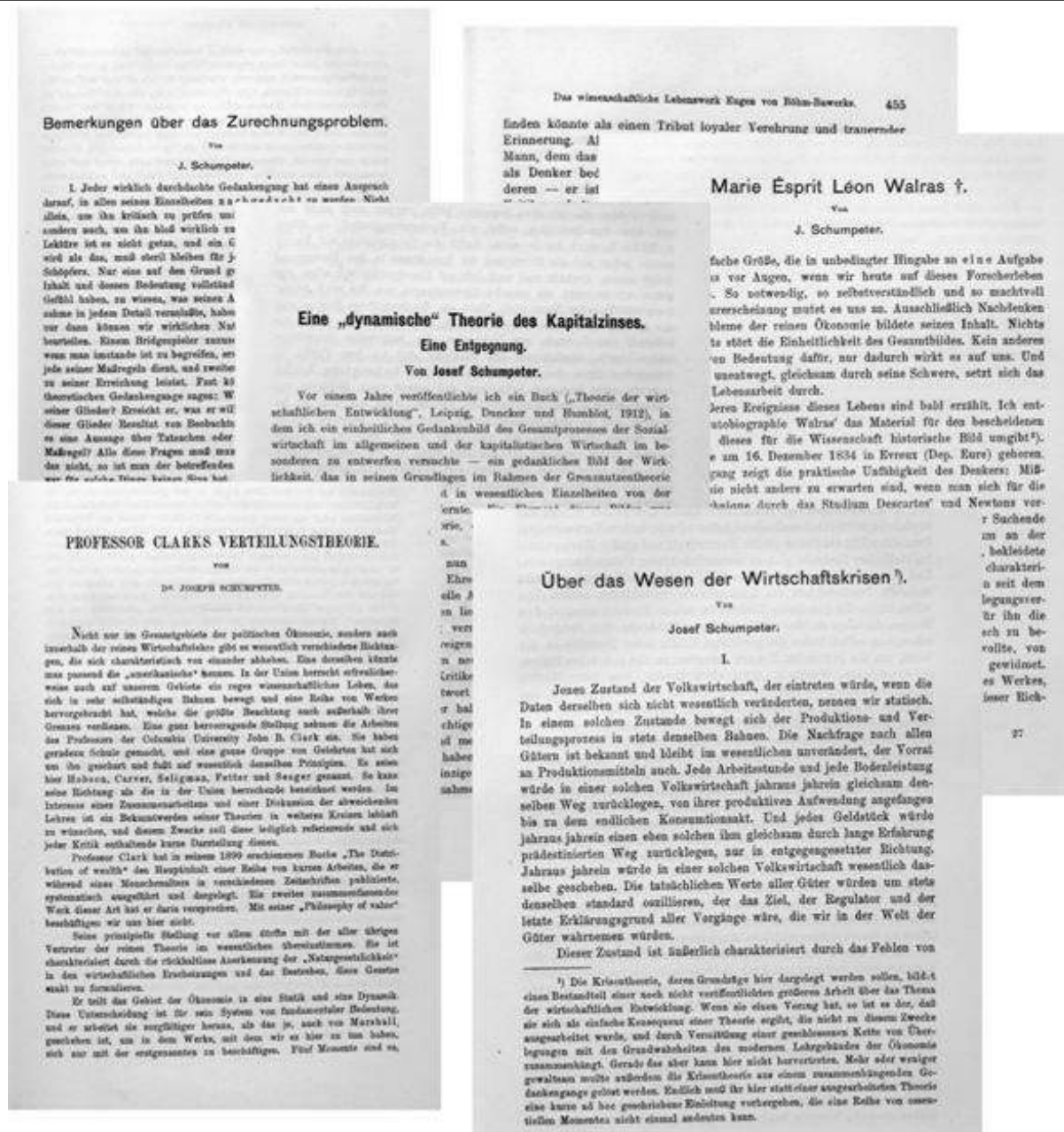

Рис. 4. Статті Шумпетера у періодичному виданні "Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung" (з архіву Наукової бібліотеки ЧНУ імені Юрія Федьковича).

тому числі провідними світовими економістами, між американськими і європейськими університетами. І одним із перших, якщо не найпершим австрійцем, хто брав участь в цій програмі обміну, був Шумпетер, який у 1913 році відвідав Гарвард. Завдяки цьому у Відні в перші післявоєнні роки знали праці американських економістів-теоретиків.

Після викладацької роботи в Чернівцях і Граці Й. Шумпетер протягом семи місяців 1919-1920 рр. обіймав посаду міністра фінансів Австрійської республіки, потім до 1924 р. очолював невеликий приватний віденський банк, а, повернувшись до

наукової діяльності, спочатку викладав у Японії, пізніше очолював кафедру державних фінансів економічного факультету в університеті Бонна, а з 1932 р. і до кінця життя (1950) - викладав у Гарвардському університеті США, де 25 років очолював кафедру. В 1949 р. його як іноземця вперше обрали президентом Американської економічної асоціації [5, с. 89-93].

Уже після смерті вченого окрім геніальної "History of Economic Analysis" ("Історії економічного аналізу") 1954 [13] побачила світ його праця "Ten Great Economists" ("Десять найвидатніших економістів") 1951 [17], упорядковане дружиною, також відомим

14
362692

VORTRAEGE UND ABHANDLUNGEN
herausgegeben vom Sozialwissenschaftlichen akademischen Vereine
===== IN CZERNOWITZ. =====
Nr. 2.

Wie studiert man =====
===== Sozialwissenschaft

VON

UNIV.-PROF. Dr. JOSEF SCHUMPETER.

0 0 0

PREIS 50 HELLER.

CZERNOWITZ, 1910.

○
IM KOMMISSIONSVERLAG DER K. K. UNI-
VERSITÄTSBUCHHANDLUNG H. PARDINI.

○
BUCHDRUCKEREI M. EBNER.

Рис. 5. Праця Шумпетера " Wie studiert man Sozialwissenschaft " (з архівів Наукової бібліотеки ЧНУ імені Юрія Федьковича)

економістом, видання праць Йозефа Шумпетера.

Й.А. Шумпетера по праву вважають генієм економіки. Видатний учений свого часу Йозеф Шумпетер зумів не тільки проаналізувати і поглибити вже існуючі теорії, але й сформулювати власні, незалежні від оточення, економічні ідеї. Його твердження часто були викликом вже існуючій економічній школі, а зроблені ним висновки зберігають свою актуальність і сьогодні.

Теоретичні розробки Шумпетера, які є надбанням світової економічної думки, стали відправною точкою формування поглядів сучасних економістів на проблеми регулювання ринкової економіки.

А формування поглядів самого Й.А. Шумпетера, становлення його як ученого, визначення майбутніх напрямків досліджень і наукових пріоритетів відбувалось в ранній період наукової кар'єри вченого, і в тому числі, в роки викладання в Чернівецькому університеті.

Адже Йозеф сам вважав, що світогляд людини формується до тридцяти років, а на решту частину життя припадає вдосконалення раніше сформованих поглядів.

Майже через 20 років після смерті вченого, німецький професор Е. Шнайдер сказав: "Йозеф Алоїз Шумпетер належить до небагатьох істинно великих представників економічних і суспільних наук в цьому столітті. Можливо, він був останнім з тих, хто впевненим поглядом майстра охоплює всю сферу економічних і суспільних наук і міг розуміти суспільство й економіку в їх взаємовідносинах і зв'язках, в їх історичній, аналітичній і філософській перспективі... Майбутні покоління повинні знати, що за людина він був" [6, с. 7].

Список літератури

1. Йозеф Шумпетер та проблеми реформування економіки України / Відп. ред.: Зайцев Ю.К., Фініков Т.В. - К.: Таксон, 2000. - 243 с.
2. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Серія: економічна. - Чернівці: ЧДУ, 1998. - Вип. 25. - 182 с.
3. Социально-политические воззрения И. Шумпетера: Реф. сб. / Редкол.: Л.Б. Волков и др. - М.: ИНИОН, 1989. - 105 с.
4. Творча спадщина Йозефа А. Шумпетера та трансформація сучасної економіки України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 23 квітня 2003 року) / Редкол.: І.Ф. Комарницький (наук. ред.) та ін.; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Економічний факультет, Буковинський центр економічної освіти та підприємництва, Інститут регіональних досліджень та ін. - Чернівці: Рута, 2003. - 367 с.
5. Recktenwald H.C. Schumpeters monumentales Werk - Wegweiser für eine dynamische Analyse / H.C. Recktenwald, F.M. Scherer, W.F. Stolper. - Dusseldorf: Wirtschaft u. Finanzen, 1988. - 110 s.
6. Schneider E. Joseph A. Schumpeter - Leben und Werk eines grossen Sozialökonomens. - Tübingen, 1970. - 98 p.
7. Schumpeter J. Bemerkungen über das Zurechnungsproblem // Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung: Organ der Gesellschaft österreichischer Volkswirte. Bd. 18 / Hrsg. E. v. Bohm-Bawerk u. a. - Wien; Leipzig: Braumüller, 1909. - S. 79-132.
8. Schumpeter J. Business Cycles: A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process. - New-York; London: McGraw-Hill, 1939. - Vol. 1-2.
9. Schumpeter J. Capitalism, Socialism and Democracy. - New-York: Harper, 1942. - XIV. - 431 p.
10. Schumpeter J. Das Bodenmonopol. Eine Entgegnung auf Dr. Oppenheimers Artikel // Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. Bd. 44 / Hrsg. v. E. Jaffe, W. Sombart, M. Weber u. J. Schumpeter. - Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1917-1918. - S. 495-502.
11. Schumpeter J. Eine "dynamische" Theorie des Kapitalzinses. Eine Entgegnung // Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung: Organ der Gesellschaft österreichischer Volkswirte. Bd. 22 / Hrsg. E. v. Bohm-Bawerk u. a. - Wien, 1913. - S. 599-656.
12. Schumpeter J. Das Grundprinzip der Verteilungstheorie // Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. Bd. 42 / Hrsg. v. E. Jaffe, W. Sombart, M. Weber. - Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1916-1917. - S. 1-88.
13. Schumpeter J. History of Economic Analysis / Hrsg. v. E.B. Schumpeter. - New-York: Oxford University Press, 1954. - XIV, 1260 p.
14. Schumpeter J. Nariе Esprit Leon Walras // Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung: Organ der Gesellschaft österreichischer Volkswirte. Bd. 19 / Hrsg. E. v. Bohm-Bawerk u. a. - Wien; Leipzig: Braumüller, 1910. - S. 397-402.
15. Schumpeter J. Professor Clarks Verteilungstheorie // Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung: Organ der Gesellschaft österreichischer Volkswirte. Bd. 15 / Hrsg. E. v. Bohm-Bawerk u. a. - Wien; Leipzig: Braumüller, 1906. - S. 325-333.
16. Schumpeter J. Das Sozialprodukt und die Rechenfennige. Glossen und Beiträge zur Geldtheorie von heute // Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. Bd. 44 / Hrsg. v. E. Jaffe, W. Sombart, M. Weber u. J. Schumpeter. - Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1917-1918. - S. 627-715.
17. Schumpeter J. Ten Great Economists - From Marx to Keynes. - New-York: Oxford University Press, 1951. - XIV, 305 p.
18. Schumpeter J. Theorie der Wirtschaftlichen Entwicklung. - Leipzig: Duncker u. Humblot, 1912. - VIII, 548 s.
19. Schumpeter J. Theorie der Wirtschaftlichen Entwicklung: Eine Untersuchung über Unternehmergewinn, Kapital, Kredit, Zins und den Konjunkturzyklus. Zweite, neubearb. Auflage. -

- Munchen; Leipzig: Duncker u. Humblot, 1926. - XIV, 370 s.
20. Schumpeter J. Über das Wesen der Wirtschaftskrisen // Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung: Organ der Gesellschaft österreichischer Volkswirte. Bd. 19 / Hrsg. E. v. Bohm-Bawerk u. a. - Wien; Leipzig: Braumüller, 1910. - S. 271-325.
 21. Schumpeter J. Über die mathematische Methode die theoretischen "ökonomie" // Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung: Organ der Gesellschaft österreichischer Volkswirte. Bd. 15 / Hrsg. E. v. Bohm-Bawerk u. a. - Wien; Leipzig: Braumüller, 1906. - S. 30-49.
 22. Schumpeter J. Vergangenheit und Zukunft der Sozialwissenschaften: Schriften des Sozialwissenschaftlichen Akademischen Vereins in Czernowitz. Heft 7. - München; Leipzig, 1915.
 23. Schumpeter J. Die Wellenbewegung des Wirtschaftslebens // Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. Bd. 39 / Hrsg. v. E. Jaffe, W. Sombart, M. Weber u. J. Schumpeter. - Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1915. - S. 1-32.
 24. Schumpeter J. Das Wesen und der Hauptinhalt der theoretischen Nationalökonomie. - Leipzig: Duncker u. Humblot, 1908. - XII, 626 s.
 25. Schumpeter J. Wie studiert man Sozialwissenschaft. Worträge und Abhandlungen: Schriften des Sozialwissenschaftlichen Akademischen Vereins in Czernowitz. Heft 2. - Czernowitz, 1910. - XI, 28 s.
 26. Schumpeter J. Das wissenschaftliche Lebenswerk Eugen von Bohm-Bawerk // Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung: Organ der Gesellschaft österreichischer Volkswirte. Bd. 23 / Hrsg. E. v. Bohm-Bawerk u. a. - Wien: Manz, 1914. - S. 454-528.

Аннотация

Богдан Стороцук, Марія Дячук

ЙОЗЕФ АЛОИЗ ШУМПЕТЕР И ЧЕРНОВИЦКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Рассматриваются научные достижения выдающегося ученого-экономиста Йозефа Алоиза Шумпетера в контексте его научно-педагогической работы в начале XX в. в Черновицком университете. На основе богатого архива Научной библиотеки Черновицкого национального университета имени Юрия Федьковича анализируются условия формирования и закономерности эволюции взглядов ученого на основные проблемы политической экономики в контексте социально-экономических условий Австро-Венгрии и научных школ исторической школы и маржинализма в первых десятилетиях XX в.

Ключевые слова: *Йозеф Алоиз Шумпетер, Черновицкий университет, политическая экономика.*

Summary

Bogdan Storoschuk, Maria Dyachuk

JOSEF ALOIS SCHUMPETER AND CHERNIVTSI UNIVERSITY.

Considers the scientific achievements of outstanding economist Joseph Alois Schumpeter in the context of his scientific and pedagogical work in the early twentieth century. at Chernivtsi University. Based on a rich archive of Scientific Library of National University of Chernivtsi Yuriy Fedkovych analyzes the conditions for the formation and evolution of patterns of scientific views on major issues of political economy in the context of socio-economic conditions of Austria-Hungary and the scientific community and the historical school marginalism in the first decades of the twentieth century.

Keywords: *Joseph Alois Schumpeter, Chernivtsi University, Political Economy.*